

Nieuwsbrief

Stichting Havenkantoor Zaandam

Reageren? info@havenkantoorzaandam.nl

Nr. 12 – februari / maart 2025

oplage: 550 exemplaren

Nieuwjaarsconcert een groot succes!

Natuurlijk kunnen we er niet omheen; het tweede Nieuwjaarsconcert was een belevenis waarvan iedere bezoeker ten volle heeft genoten. Het was heerlijk warm in de sfeervolle Bullekerk en bij de ingang werd iedereen verwelkomd met een kleine attentie. Over het concert zelf kan niet anders dan gemeld worden dat het grote klasse was. Onder leiding van dirigent Carel den Hertog leverden de 28 jonge strijkers, met zichtbaar plezier en enthousiasme een prestatie van formaat. Het gekozen repertoire (composities van Edvard Grieg, Jean Sibelius, Rolf Lovland, Dag Wirén en Carl Nielsen) was een mooie keuze en ging er bij de toehoorders in als zoete koek. Ook de deelname van een viertal jonge strijkers van Muziekschool Zaanstreek, met een workshop voorafgaand aan het eigenlijke concert oogstte veel waardering.

Foto Pascal Fielmich

Direct na de pauze gaven zes balletstudenten van het Lucia Marthas Institute een fraaie performance op de tonen van Nocturne van Lovland en ook dat onderdeel van het Nieuwjaarsconcert viel in goede aarde. Heel bijzonder was ook vocale bijdrage van de jonge strijkers. Deze werd ingeleid door Carel. In een gevangenkamp in Sumatra tijdens Tweede Wereldoorlog zochten een groep van dertig vrouwen naar een manier om alle kamp-ellende het hoofd te kunnen bieden. Omdat zij natuurlijk geen muziekinstrumenten hadden, besloten zij orkestmuziek te gaan zingen, zonder woorden. Eén van de composities die het stemmenorkest uitvoerde was het 'Largo' uit de Nieuwe Wereld Symfonie van Antonin Dvoraks. De jonge strijkers lieten het zaterdag ook a cappella horen en legden daar zoveel gevoel en passie in, dat bij een aantal bezoekers de tranen in de ogen stonden. Het laatste nummer was een vrolijke uitsmijter in de vorm van bijzondere interpretatie van een Pizzicatopolka. Het Nieuwjaarsconcert editie 2025 was hiermee ten einde, maar gelet op de enthousiaste reacties van het publiek zullen de beide organisatoren Aad Melgerd en Cees Kakes tevreden en trots zijn en zal er vast en zeker ook een editie 2026 komen.

Is de talentvolle Anne Bazen van het NJSO ook volgend jaar weer van de partij?

Verzoeken om te helpen.

Tijdens het Nieuwjaarsconcert kregen wij van enkele concertbezoekers de vraag óf en hóe zij een steentje bij konden dragen aan de herbouw van het Havenkantoor. Een dergelijke verzoek was binnen het bestuur nog niet eerder ter sprake geweest, maar omdat wij ook via andere kanalen wel eens geattendeerd zijn op identieke verzoeken, is besloten daar op in te gaan. We wijzen erop dat we nog géén actief inzamelingsbeleid voeren maar dat we een ieder die achter ons initiatief staat en dat wil benadrukken met een financiële bijdrage, die mogelijkheid willen bieden. Giften, eventueel anoniem, kunnen overgemaakt worden naar rekening NL78 RABO 0378 4635 51

Foto plm. 1930

Een foto uit november 1962. De veiligheidsvoorbereidingen inzake de voorgenomen sloop van het Havenkantoor zijn begonnen. Onomkeerbaar en alle protesten ten spijt, het markante en geliefde gebouw zou definitief verdwijnen. De Havendienst moest tijdelijk uitwijken naar een andere locatie en het zicht op de stad vanuit de Voorzaan zou na de sloop een aantrekkelijke eye catcher kwijt zijn. En misschien draaide architect Doodhagen zich om in zijn graf.

De Zaan

De levensader van de Zaanstreek werd de Zaan in het verleden vaak genoemd, en terecht. Langs de oevers van de ruim 13 kilometer lange, meanderende waterloop en de gebieden daar omheen, hebben talloze molens gestaan en zijn na het molentijdperk veel industriële burchten verzeen. Het gaat te ver om in het kader van deze tekst alle bedrijven te noemen die zijn geboren en/of groot geworden zijn langs de Zaan, maar het is niet voor niets dat ons gebied in de vijftiger jaren als reclame-uiting de kreet 'Zaanstreek Kwaliteitsstreek' hanteerde en in de jaren '70 'Zaanstad provisiekast van Nederland'. Nog maar enkele decennia geleden werd wel gezegd dat elk Nederlands huisgezin in de keukenkast (natuurlijk van een

Bruynzeelkeuken) minstens één, maar waarschijnlijk meerdere producten had die afkomstig waren uit de Zaanstreek. Was het geen appelstroop van Albert Heijn, of ontbijtkoek van Hille, dan was het wel chocolade en koek van Verkade, toverrijst van Lassie, maïzena van Honig, slaolie van Duyvis en pindakaas van Simon de Wit. En vaak lag in de woonkamer marmoleum uit Krommenie, werd de baby 's morgens gevoerd met Molenaar's Kindermeel en dronk moeder op zondag een heerlijk advocaatje van Van Ostade. Allemaal producten 'uit de Zaan' die werden vervaardigd met grondstoffen of halfproducten die aangevoerd moesten worden, veelal per schip, naar de fabrieken. Het is dan ook beslist niet overdreven te stellen dat de Zaan één van de belangrijke factoren is, die de grote bloeiperiode van de Zaanse economie sedert het begin van de 17de eeuw mogelijk hebben gemaakt. Dat gold niet alleen voor de zeehaven met haar aanvoer van hout, maar ook voor de Wilhelminasluis die als toegangs- en vertrekpoort fungeerde voor de talloze binnenvaartschepen op weg naar of van hun bestemming. En als de Wilhelminasluis de poort was naar het nijvere Binnenzaan-gebied, dan kan het Havenkantoor met recht de naam 'Poorthuis van de Zaan' dragen, zoals Cees Meijer het gebouw ooit ook genoemd heeft.

De veranderde rol van de Zaan.

Anno 2025 is de naam 'levensader van de Zaanstreek', als we over de Zaan spreken, ietwat misplaatst. Veel maakindustrie op de Zanoevers is verdwenen of verplaatst naar elders, en de vrijgekomen plekken langs de Zaan zijn ingenomen, of gaan dit nog worden, door appartementencomplexen. Een treffende beeld daarvan is te zien vanaf de Beatrixbrug, maar ook elders in de streek is te constateren dat er steeds minder industrie langs de Zaan te vinden is.

De Zaan bij Zaandam. Op de bovenste foto (eind jaren '80) is de industriewand langs de oostoeever van de Zaan nog aanwezig met bedrijfspanden van Sigma Coatings (voorheen Pieter Schoen), Marvelo (voorheen productiebedrijf van Albert Heijn), Crownny Food (voorheen Onrust & Hoorn) en Van Gelder Zaden (voorheen Zwaardemaker mengvoeders). De onderste foto toont een lange rij appartementen, die de plaats van de industrie heeft ingenomen. Deze fase van 't verdwijnen van de industrie langs de Zaan is nog steeds bezig. In Wormerveer is de sloop gaande van het voormalige Wessanencomplex en gaat ook Bunge Loders Croklaan vertrekken naar elders.

Een gevolg van deze ontwikkeling is dat ook de beroepsvaart over de Zaan langzaam afneemt en meer plaatsmaakt voor recreatievaart. Een en ander neemt niet weg dat de Zaan een belangrijke scheepvaartweg zal blijven voor een groot deel van Noord-Holland. En ook als afvoerwater van de Schermerboezem is de Zaan van importantie, die mede is gewaarborgd door de ingebruikname van het Zaangemaal in 1966.

De salonboot Zaandam 2 van de Alkmaar Packet vaart de Wilhelminasluis uit. In 1864 werd de Alkmaar Packet in Alkmaar opgericht, en werd gestart met een regelmatige bootdienst tussen de steden Alkmaar, Zaandam en Amsterdam. Vóór de ingebruikname van de Wilhelminasluis in 1903 waren de afmetingen van de schepen nog afhankelijk van de Hondsbossche Sluis nl. 28 meter lang en 5 meter breed. Na 1903, was het mogelijk met veel grotere schepen de bootdienst te onderhouden en ontstonden ook de zgn. twee en driedekkers. De boten waren erg in trek. Vaak was er levende muziek aan boord en voor veel mensen was het reizen met de Alkmaar Packet een uitje. Behalve de Zaandam 1 en 2, telde de vloot ook schepen met namen als Prins van Oranje en Koningin Wilhelmina, Stierop, Prins Hendrik en Alkmaar 1 en 2. In 1950 werd de rederij geliquideerd.

Volgende Nieuwsbrief.

Over vijf weken hopen we de volgende Nieuwsbrief te kunnen verzenden. En als de schijn ons niet bedriegt zal dat nummer meer en ook belangrijk nieuws bevatten over het herbouwproject, want achter de schermen wordt hard gewerkt. Indien u de behoefte heeft om te reageren op artikelen in de Nieuwsbrief of u heeft een vraag of heeft een verhaal te vertellen over het Havenkantoor, de haven of oud Zaandam, kunt u dit altijd doen. Ook oude, liefst zelfgemaakte, foto's zijn meer dan welkom. Reageren kan via:

info@havenkantoorzaandam.nl

Contactadres secretaris@havenkantoorzaandam.nl / projectinitiatief Marc Wit / Nieuwsbrief Tom Tulleken
Bestuur: Aad Melgerd voorzitter/penningmeester, Tom Tulleken secretaris, Cees Kakes algemeen
Ambassadeurs: Sylvia Dermout, Tatja Scholte, Ruud Vreeman, Peter Tange, Freek de Jonge, Fred van Dam